

Zpráva o činnosti Etické komise ČLK v roce 2019

EK ČLK pracovala ve složení:

Doc. MUDr. Jarmila Drábková CSc., PaedDr. Alena Gajdůšková, MUDr. Zdeněk Kalvach, CSc., MUDr. Petr Lokaj, JUDr. Ing. Lukáš Prudil, Ph.D., PhDr. Tomáš Sedláček, Prof. Jan Sokol, Ph.D., CSc., MUDr. Helena Stehlíková – předsedkyně EK, MUDr. Ivana Vraná – místopředsedkyně EK, MUDr. Jiří Wicherek

EK ČLK zasedá pravidelně dvakrát ročně, jarní zasedání bylo 25.4.2019 a podzimní 10.10.2019. Mezi tím spolupracovali členové pomocí e-mailové korespondence.

V běžné agendě bylo přijato a řešeno 20 podnětů jak ze strany lékařů, tak ze strany veřejnosti, z toho 5 stížností bylo předáno k řešení Revizní komisi.

Eutanázie

Základním tématem, kterému byla věnována pozornost v průběhu celého roku, je téma eutanázie.

Vzhledem k politickým tlakům na přijetí zákona, který by eutanazii umožnil tzv. legalizovat, vyvstalo dost závažných otázek a pochybností, které jsme probírali.

Za prvé je třeba, aby byla shoda na obecném pojmu eutanazie a všichni mu rozuměli a uvědomili si, že se vždy jedná o akt zbavení života, tedy zabití, a výsledkem je mrtvý člověk. Ať jsou důvody vedoucí k tomuto aktu jakékoli.

Poděkování patří všem členům EK, kteří vystupovali k tomu tématu ve veřejných diskuzích, publikovali články, vystupovali na konferencích, účastnili se debat v médiích i na půdě parlamentu, a to zejména doc. Drábkové, prof. Sokolovi, MUDr. Kalvachovi a PaedDr. Gajdůškové.

EK ČLK se shodla v názoru, že zákon o eutanazii není nyní nutně potřeba, protože existují dokumenty ČLK, které se mezními situacemi zabývají, a že tlak na přijetí zákona o eutanazii je uspěchaný, nedomyšlený a nedořešený ve všech souvislostech, ať už je veden snahou o politické zviditelnění či pramení z osobní neblahé zkušenosti. Zdůrazňujeme existenci stávajících dokumentů ČLK, které se mezními situacemi zabývají a řeší je, tj. Stavovský předpis č. 10 – Etický kodex a Doporučení představenstva ČLK č.1/2010 k postupu při rozhodování o změně léčby intenzivní na léčbu paliativní u pacientů v terminálním stavu, kteří nejsou schopni vyjádřit svou vůli.

Je paradoxem, že když bylo „Doporučení“ přijato, byla ČLK veřejností i politiky mohutně napadána, že jsme vlastně schválili eutanazii, že budeme lidi zabíjet a že je to neetické a nepřijatelné.

Pro informaci cituji alespoň některé základní teze.

Pacient, který je schopen vyjádřit svou vůli, má právo léčbu odmítnout.

Lékař u nevyléčitelně nemocných a umírajících účinně tiší bolest, šetří lidskou důstojnost a mírní utrpení. Vůči neodvratitelné a bezprostředně očekávané smrti však nemá být cílem lékařova jednání prodlužovat život za každou cenu.

Eutanázie a asistovaná sebevražda nejsou přípustné.

Nezahájení nebo nepokračování marné a neúčelné léčby neznamená omezení pacienta na jeho právech, ale naopak je sledován zájem pacienta, aby nedošlo k porušení základních medicínských a etických principů včetně nechtěného nedůstojného prodlužování umírání.

Smrt, která je výsledkem přirozeného průběhu onemocnění, nemůže být považována za nepříznivý výsledek zdravotní péče.

Zabezpečení fyzických, psychických, sociálních a duchovních potřeb pacienta, odstranění pocitů bolesti, strádání a utrpení s respektem k lidské důstojnosti jsou základní priority paliativní péče.

EK ČLK se shodla v názoru, že eutanazie by vůbec neměla být spojována s lékaři. Lékaři mají univerzitní vzdělání k tomu, aby nemocné léčili, nikoli usmrcovali.

Prioritou českého zdravotnictví má vždy být moderní, kvalitní paliativní péče dostupná všem potřebným.

EK ČLK se shodla, že by bylo vhodnější, kdyby byla snaha zákonodárců věnována institutu předem vysloveného přání než tlaku na legalizaci eutanazie.

Právo pacientů na ochranu zdravotních dokumentů

EK ČLK zdůrazňuje právo pacientů na ochranu zdravotních i osobních údajů. Pacientovy údaje a zdravotní dokumentace by měly být chápány jako jeho osobní vlastnictví a i tak chráněny. Pacient by měl mít vždy právo vyjádřit se, zda souhlasí, aby jeho zdravotní data byla skladována v úložištích, to se týká i e-receptů. Všechny tyto údaje mohou být zcizeny a zneužity jak ke komerčním účelům, tak i v neprospěch pacienta ze strany pojišťoven, zaměstnavatelů atd. Zdravotní informace jsou důvěrné mezi lékařem a pacientem, jejich předávání „třetí straně“ do anonymního úložiště tuto důvěru narušuje.

Ochrana lékařů při výkonu povolání

EK ČLK upozorňuje, že přibývá případů napadání lékařů při výkonu povolání a že stále není uspokojivě vyřešena právní ochrana lékařů.

Kvalita a dostupnost pečovatelské péče

Stejně jako v minulých letech se EK ČLK několikrát zabývala podněty s problematikou kvality pečovatelských služeb a dostupnosti lékařské péče v takových zařízeních. Opětovně jsem konstatovali, že je to velmi nepřehledná oblast a že péče o seniory, coby velmi zranitelné osoby, je mnohdy zajišťována laickými pracovníky, kteří nemají potřebnou erudici, jak situaci vyhodnotit a kdy lékaře zavolat. Celkově pohled naší společnosti na seniory není dobrý a péči o ně není věnována dostatečná pozornost a péče. I z tohoto úhlu pohledu je tlak na přijetí zákona o eutanazii nevhodný.

MUDr. Helena Stehlíková
V Praze 19.10.2019